

Knjiga sažetaka: DOKON 2018.

Edited book / Urednička knjiga

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Publication year / Godina izdavanja: **2019**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:186:501360>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

Doktorska konferencija za doktorande
poslijediplomskih doktorskih studija pedagogije i obrazovnih znanosti

DOKON 2018.

**KNJIGA
SAŽETAKA**
(e- izdanje)

Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci

Rijeka, 2019.

*Doktorska konferencija za doktorande
poslijediplomskih doktorskih studija pedagogije i obrazovnih znanosti, DOKON 2018.,
Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci, 18. svibnja 2018.*

E-izdanje

Nakladnik:

Filozofski fakultet u Rijeci
Sveučilišna avenija 4, 51 000 Rijeka, Hrvatska

Za nakladnika:

izv. prof. dr. sc. Ines Srdoč-Konestra

Urednici:

Vesna Kovač
Jasminka Ledić
Siniša Kušić

Lektorica:

Snježana Beronja

ISBN: 978-953-7975-81-4

*Doktorska konferencija za doktorande
poslijediplomskih doktorskih studija pedagogije i obrazovnih znanosti, DOKON 2018.,
Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci, 18. svibnja 2018.*

**Doktorska konferencija za doktorande
poslijediplomskih doktorskih studija pedagogije i obrazovnih znanosti,
DOKON 2018.**

Organizator:

Odsjek za pedagogiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci

Organizacijski odbor:

Dr. sc. Vesna Kovač

Dr. sc. Jasminka Ledić

Dr. sc. Siniša Kušić

Dr. sc. Iva Buchberger

Željka Crnarić

Nadja Čekolj, mag. paed. et soc.

Nena Vukelić, mag. psych.

Programski odbor:

Dr. sc. Vesna Kovač

Dr. sc. Jasminka Ledić

Dr. sc. Siniša Kušić

Objavlivanje cjelovitih radova:

Napredak: časopis za pedagoški teoriju i praksu

UVODNA RIJEČ

Ova knjižica pokazuje da DOKON inicijativa, koju smo oprezno pokrenuli 2015. godine, izrasta u redovitu i prepoznatljivu aktivnost Odsjeka za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Rijeci. Četvrta doktorska konferencija za studente poslijediplomskih doktorskih studija pedagogije i obrazovnih znanosti DOKON 2018. održana je u petak 18. svibnja 2018. godine u Rijeci.

Možemo reći da DOKON uspješno ispunjava svoju prvotnu misiju: okupiti doktorande i voditelje poslijediplomskih doktorskih studija pedagogije i obrazovnih znanosti iz Hrvatske i inozemstva kako bi se jačanjem suradnje pojedinih visokoškolskih institucija doprinijelo intenzivnijoj provedbi visokokvalitetnih istraživanja u području odgoja i obrazovanja te javno promovirala važnost uporabe rezultata istraživanja za unapređivanje odgojno obrazovne teorije i prakse.

Na DOKON-u 2018. prvo je održan okrugli stol nazvan *Izazovi organizacije i provedbe doktorskih studija pedagogije i obrazovnih znanosti*. Na okruglom stolu sudjelovale su voditeljice, odnosno predstavnice triju doktorskih studija u Hrvatskoj: prof. dr. sc. Mirjana Šagud, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet u Zagrebu; doc. dr. sc. Ana Marija Rogić, Sveučilište u Zadru, Odjel za pedagogiju i prof. dr. sc. Jasminka Ledić, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci (kao predstavnica ustanove domaćina). U prvom dijelu okruglog stola svaka od sudionica ukratko je predstavila program dokorskog studija, osvrnula se na ključne izazove organizacije i provedbe dokorskoga studija i predložila mehanizme za uspostavljanje suradnje između pojedinih dokorskkih studija u Hrvatskoj i inozemstvu. Nakon izlaganja uslijedila je rasprava u kojoj su sudjelovali doktorandi i nastavnici dokorskkih studija. Skup je moderirala prof. dr. sc. Vesna Kovač.

Na okruglom stolu otvoreno je nekoliko relevantnih tema, od kojih ističemo sljedeće: razmjena iskustava o strukturi i sadržaju programa dokorskkih studija

pedagogije i obrazovnih znanosti; internacionalizacija doktorskih studija; unaprjeđivanje upisne politike na doktorske studije; mentorski kapacitet; oblici podrške doktorandima; institucijska i međuinstitucijska podrška izvođenju doktorskih studija. Okrugli stol ocijenjen je kao važan prvi korak u osnaživanju suradnje između pojedinih doktorskih studija, na što smo osobito ponosni. Među zaključcima i preporukama s okruglog stola posebno vrijedi istaknuti potrebu da se potakne novi susret voditelja doktorskih studija i utvrde teme od zajedničkog interesa o kojima će se raspravljati.

Nakon okruglog stola uslijedila su izlaganja znanstveno-istraživačkih radova doktoranada poslijediplomskih doktorskih studija pedagogije i obrazovnih znanosti grupirana u dvije paralelne sekcije. Sekcije su moderirali dr. sc. Iva Buchberger i doc. dr. sc. Siniša Kušić, oboje s Filozofskog fakulteta u Rijeci.

Kroz izlaganje svojih znanstveno-istraživačkih radova, doktorski studenti dobili su priliku upoznati javnost sa svojim najnovijim istraživanjima i rezultatima. Održano je ukupno 17 izlaganja doktoranada koji pokrivaju različita istraživačka područja povezana s odgojem i obrazovanjem. Publika je preuzela ulogu aktivnih slušača koji su davali konstruktivne povratne informacije svojim kolegama. Doktorska konferencija potvrdila je svoj status izvrsne platforme za razmjenu konstruktivnih povratnih informacija o znanstveno-istraživačkom radu, ali i mjesto za sklapanje novih znanstvenih suradnji i dogovaranje novih projekata.

Organizacija Četvrte doktorske konferencije za doktorande poslijediplomskih doktorskih studija pedagogije i obrazovnih znanosti DOKON 2018. odvijala se prema već ranije uhodanim etapama i kanalima. Organizacijskom odboru ove su se godine pridružile poslijedoktorandica Iva Buchberger, te doktorandice Nena Vukelić i Nadja Čekolj, koje su profesionalnim pristupom i vedrim duhom uključivale i vodile sudionike kroz rad DOKON-a od trenutka slanja prve obavijesti do izrečene zaključne riječi na skupu.

U međuvremenu se povećao popis zainteresiranih sudionika koji su se slale upute i niz obavijesti o načinu pripreme za DOKON 2018. Odaslano je više obavijesti

potencijalnim sudionicima DOKON-a, voditeljima doktorskih studija pedagogije i obrazovnih znanosti u zemlji i inozemstvu, medijima, predstavnicima prosvjetnih vlasti na nacionalnoj i lokalnoj razini. DOKON već ima svoj prepoznatljivi izgled koji smo ponovo ugradili u akreditive za sudionike, potvrde o sudjelovanju i listiće za evaluaciju skupa. Predstavljena je knjižica sažetaka s DOKON-a 2017., a aktivnost umrežavanja nastavila se i na Facebook stranici DOKON 2018. (<https://web.facebook.com/groups/606625889474277/>). Nastavljena je suradnja s uredništvom časopisa *Napredak* koji će i ove godine objaviti nekoliko najboljih radova s DOKON-a koji prođu službeni recenzentski postupak. A dogodne, na DOKON-u 2019., zasigurno ćemo prirediti neke nove aktivnosti i iznenađenja za sudionike!

PROGRAM

Mjesto održavanja: Filozofski fakultet u Rijeci, Odsjek za pedagogiju, 3. kat, predavaonice br. 230, 206 i 207

Kampus na Trsatu, Sveučilišna avenija 4, Rijeka

9:30–10:00 Prijava sudionika

10:00–10:15 Otvaranje konferencije

OKRUGLI STOL (predavaonica br. 230)

Moderatorica: prof. dr. sc. Vesna Kovač

Izazovi organizacija i provedbe doktorskih studija pedagogije i obrazovnih znanosti

Voditelji doktorskih studija (abecednim redom):

10:15–12:00

- *prof.dr.sc. Jasminka Ledić, Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci*
- *doc. dr. sc. Ana Marija Rogić, Sveučilište u Zadru, Odjel za pedagogiju*
- *prof.dr.sc. Mirjana Šagud, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet u Zagrebu*

12:00–13:00

Pauza za ručak

13:00 - 15:00

PARALELNA SEKCIJA 1. – IZLAGANJA DOKTORANADA (predavaonica br. 206)

Moderatorica: dr. sc. Iva Buchberger

13:00-13:30

1.
blok

Učinkovitost osnovnih škola u Republici Hrvatskoj

Adriana Ažić Bastalić

Elementi pozitivne i negativne kulture škole

Vlatka Družinec

Rasprava

13:30-14:00

2.
blok

Pozitivan odnos prema radu u nastavi: prijedlog konceptualnog okvira

Ivana Miočić

Poimanje nastavničke profesije – očekivanja, želje i izazovi koje uočavaju studenti nastavničkog usmjerenja

Sani Kunac

Rasprava

14:00-14:30

3.
blok

Umjetnik-građanin: izazov za preispitivanje visokoškolskih kurikuluma umjetničkih akademija

Ana Čorić

Spremnost nastavnika na obrazovanje za održivi razvoj

Nena Vukelić

Rasprava

14:30-15:00

4.
blok

Poticanje motivacije za učenje iz perspektive nastavnika

Lana Tomčić, Marijana Momčilović

Nastavne strategije u predmetima prirodoslovlja

Sanja Martinko

Rasprava

13:00 - 15:10

PARALELNA SEKCIJA 2. - IZLAGANJA DOKTORANADA (predavaonica br. 207)

Moderator: doc. dr. sc. Siniša Kušić

13:00-13:30	1. blok	Odgoj kao sredstvo prijenosa vrijednosti u Istočnoj Hrvatskoj <i>Ružica Tokić</i> Školski volonterski programi u funkciji razvoja građanstva održivosti <i>Nadja Čekolj</i> Rasprava
13:30-14:00	2. blok	Povezanost učešća u sportskim aktivnostima i školskog uspjeha učenika osnovne škole <i>Marija Tomić</i> Problemi u ponašanju mladih u virtualnom okruženju <i>Ana Čelik</i> Rasprava
14:00-14:30	3. blok	Razumevanje razlika u čitalačkim kompetencijama: praćenje očnih pokreta tokom rešavanja PISA zadataka <i>Anđela Šoškić, Vanja Ković, Kenneth Holmqvist, Ksenija Krstić</i> Samoprocjena odgajateljica o razvoju kompetencije inicijativnosti i poduzetnosti u dječjem vrtiću <i>Daniela Car Mohač, Iva Baldo Karlić, Josipa Kuretić</i> Rasprava
14:30-15:10	4. blok	Promena je u perspektivi: Dečja perspektiva u kolaborativnoj evaluaciji programa <i>Dragana Purešević</i> Kako smo izigrali igru u obrazovanju <i>Nevena Mitranić</i> Tradicijske igre i plesovi kao stimulacija cjelokupnog razvoja djeteta predškolske dobi <i>Natalija Gobin</i> Rasprava

Sekcije se sastoje od 4 bloka prezentacija.
Svaki blok traje 30 minuta i sastoji se od 2 prezentacije (svaka prezentacija po 10 min) i kratke rasprave o predstavljenim radovima (10 min).
Iznimka je 4. blok u 2. sekciji koji traje 40 minuta i ima 3 prezentacije.

Nakon svakog bloka sudionici mogu promijeniti sekcije ovisno o interesima.

Učinkovitost osnovnih škola u Republici Hrvatskoj

Adriana Ažić Bastalić

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci, Hrvatska, abastalic@uniri.hr

Sažetak

Preporuke dosadašnjih istraživanja u području kvalitete i unaprjeđenja odgoja i obrazovanja u hrvatskom istraživačkom kontekstu jasno upućuju na potrebu za novim empirijskim istraživanjima usmjerenima na učinkovitost škola. Posebno se naglašava potreba za proširivanjem popisa pokazatelja učinkovitosti i dodatnom operacionalizacijom ulaznih resursa škole u vidu prikupljanja niza podataka o različitim obilježjima škole za koje se pokazalo da su povezana s uspješnošću škola, kao i važnost prikupljanja dodatnih podataka o školskim procesima koji se odvijaju na razini škole i razreda (Babarović i sur., 2009; Burušić i sur., 2009; Domović, 2003; Peko i sur., 2009). Polazeći od tih pretpostavki provedeno je istraživanje sa svrhom utvrđivanja stanja učinkovitosti osnovnih škola u Republici Hrvatskoj te doprinosa boljem razumijevanju različitih pokazatelja i čimbenika koji doprinose učinkovitosti škola. Uzorak istraživanja činile su 56 matične osnovne škole u Republici Hrvatskoj, a prikupljanje podataka provedeno je putem anketnog ispitivanja.

Cilj je ovog rada predstaviti model na kojem se temeljilo empirijsko istraživanje te specifičan postupak kategorizacije škola prema različitim skupinama pokazatelja učinkovitosti. Kao osnova za razvoj modela istraživanja razmotrena su i operacionalizirana različita kontekstualna obilježja škola, opća obilježja škola (školski ulazi), školski procesi povezani s učinkovitosti te pokazatelji učinkovitosti (školski izlazi). Kako bi se dodatno operacionalizirali školski izlazi razmotrili su se različiti kriteriji za procjenu učinkovitosti škola, poput kriterija produktivnosti, fleksibilnosti, adaptibilnosti, uključenosti, kontinuiteta i suradnje s vanjskim dionicima (Cheng, 1996, 1997; Scheerens, 2000; Uline i sur., 1998).

Kategorizacija škola prema različitim skupinama pokazatelja učinkovitosti temeljila se na procjeni učinkovitosti različitih aspekata djelovanja škole: djelovanja usmjerenog na uspjeh učenika, disciplinu učenika, vrednovanje rada, obogaćivanje školskog kurikulumu,

društveno-javnog djelovanja škole, djelovanja škole usmjerenog na suradnju te na zadovoljstvo zaposlenika i suradnika. U skladu s time prikupljeni su i analizirani podaci o općem uspjehu učenika, broju izostanaka, broju izrečenih pedagoških mjera, subjektima koji provode vrednovanje rada učitelja, učestalosti i aktivnostima provedenim u procesu samovrednovanja škole, broju ostvarenih aktivnosti, programa i projekata, vrsti i broju organiziranih aktivnosti kulturne i javne djelatnosti škole, broju primljenih nagrada i priznanja, zadovoljstvu suradnjom s vanjskim dionicima, zadovoljstvu roditelja školom, zadovoljstvu učitelja poslom itd. U obradi podataka korištene su metode univarijatne statistike, a kako bi se stekao uvid u učinkovitost svake pojedine skupine pokazatelja prikupljeni podaci opisani su i analizirani te u skladu s raspodjelom rezultata kategorizirani u tri kategorije: nižu, srednju i višu. Ova kategorizacija činila je osnovu za konačnu kategorizaciju škola prema učinkovitosti na temelju učinkovitosti svih promatranih aspekata djelovanja škole.

Ključne riječi: učinkovitost osnovnih škola; model istraživanja; kategorizacija škola; pokazatelji učinkovitosti

Literatura:

- Babarović, T., Burušić, J. i Šakić, M. (2009.). Uspješnost predviđanja obrazovnih postignuća učenika osnovnih škola Republike Hrvatske. *Društvena istraživanja*, 18(4-5), 102-103.
- Burušić, J., Babarović, T. i Šakić, M. (2009.). Odrednice uspješnosti osnovnih škola u Republici Hrvatskoj: rezultati empirijske provjere. *Društvena istraživanja*, 18(102-103), 605-624.
- Cheng, Y.C. (1996.). *School effectiveness and school-based management: A mechanism for development*. London, Washington D.C.: The Falmer Press.
- Cheng, Y. C. (1997.). *Monitoring School Effectiveness: Conceptual and Practical Possibilities and Dilemmas in Developing a Framework*. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED407730.pdf> (25.2.2017.)
- Domović, V. (2003.). *Školsko ozračje i učinkovitost škole*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Peko, A., Mlinarević, V. i Gajger, V. (2009.). Učinkovitost vođenja u osnovnim školama. *Odgojne znanosti*, 11(2), 67-84.
- Scheerens, J. (2000.). *Improving school effectiveness*. UNESCO International Institute for Educational Planning.
- Uline, C. L., Miller, D. M. i Tschannen-Moran, M. (1998.). School effectiveness: The underlying dimensions. *Educational Administration Quarterly*, 34(4), 462-483.

Elementi pozitivne i negativne kulture škole

Vlatka Družinec

*Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci, Poslijediplomski sveučilišni doktorski studij
pedagogije, Hrvatska, vlatka.druzinec@gmail.com*

Sažetak

Cilj je rada prikazati rezultate istraživanja školske kulture izdvajanjem i interpretacijom elemenata koji doprinose pozitivnoj, odnosno negativnoj školskoj kulturi. Istraživanja u lokalnim i globalnim okvirima upućuju na važnost analize školske kulture, odnosno njezinih konstitutivnih elemenata, koji doprinose da ona bude pozitivna. Školska kultura utječe na cjelokupni život i rad u školi te se smatra jednim od najvažnijih psihosocijalnih čimbenika za uspješno funkcioniranje i razvoj škole. Kulturni kontekst može poticati ili ometati odgojno-obrazovni napredak učenika i ostvarivanje odgojno-obrazovnih ciljeva te utjecati na kvalitetu međuljudskih odnosa unutar ustanove.

Kvaliteta školske kulture može se opisati kao pozitivna ili negativna ovisno o viziji i misiji škole, usmjerenosti na ostvarivanje zajedničkih ciljeva, interakcijama i povezanosti pojedinaca, normama, vrijednostima, ritualima, vodstvu škole, sustavima donošenja odluka i arhitekturi školske zgrade. Analizom literature utvrđeno je da škole s pozitivnom kulturom obilježava inspirativna vizija, izazovna misija, zajednički cilj, nastavni plan, koji je jasno povezan s vizijom i misijom škole, podržavajući, suradnički, kolegijalni, profesionalni i bliski odnosi između djelatnika, iskreni i dinamični dijalozi, neformalna druženja djelatnika, poticajno i suradničko vodstvo, podržavanje normi, optimizam, otvorenost, opuštenost, briga, pažnja, učinkovito korištenje resursa, poticanje i vrednovanje napora, uspjeha i inovacija, sudjelovanje zaposlenika u odlučivanju, dijeljenje odgovornosti za rezultate, moralne kvalitete (marljivost, dobronamjernost, pouzdanost, upornost, uljudnost, pravednost, strpljivost, samokritičnost, itd.), jasno iskazivanje očekivanja u pogledu ponašanja učenika, osjetljivost za nedolična ponašanja učenika, partnerstvo u učenju, zajedničko suočavanje s izazovima, profesionalni razvoj učitelja, zgrada i njezino uređenje koje je prilagođeno djeci, njihovim potrebama i obrazovnim postignućima. S druge strane, škole s negativnom kulturom obilježava nizak stupanj povezanosti djelatnika, pasivnost, pesimizam, frustriranost, fragmentiranost, negativan stav prema poučavanju i učenju, isticanje neuspjeha, okrivljavanje i nedostatak

zajedništva, nedostatak jasne i konkretne svrhe, neučinkovitost, toksičnost, nedostatak energije, neprimjerena komunikacija i antagonizam.

Pozitivna obilježja školske kulture pozitivno utječu na akademski uspjeh učenika i njihovu motiviranost za učenje (Fyans i Maehr, 1990; Thacker i McInerney, 1992), potiču prosocijalno ponašanje učenika (Metz, 1978), primjenu konstruktivnih obrazaca ponašanja učenika u sukobima (Walker, 2007), smanjuju pojavu nasilja u školi (Dupper i Mayer-Adams, 2002) i razinu stresa kod učitelja (Friedman, 1991), dok negativna obilježja školske kulture narušavaju međuljudske odnose i sprečavaju uspješan profesionalni razvoj djelatnika, doprinose nerealnim uspjesima/neuspjesima učenika (Vujičić, 2011), većoj razini stresa i sagorijevanju učitelja na poslu (Friedman, 1991). Navedeni rezultati istraživanja upućuju na važnost razmatranja elemenata školske kulture kao potencijalnih prepreka ili potpore pozitivnoj školskoj kulturi. Svrha je rada razumijevanje elemenata školske kulture koji se mogu primijeniti u opažanju vlastite kulture škole i njezinih potencijala te u planiranju i provođenju pozitivnih promjena prema unapređenju kvalitete škole.

Ključne riječi: škola; školska kultura; elementi školske kulture; učenik; učitelj

Literatura:

- Friedman, I. A. (1991). High and Low-Burnout schools: School Culture Aspects of Teacher Burnout. *Journal of Educational Research*, 84, 6, 325-333.
- Fyans, L. i Maehr, L. (1990). *School Culture, Student Ethnicity, and Motivation*. Urbana, Illinois: The National Center for School Leadership. Preuzeto, 15.01.2018. s <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED327947.pdf>
- Thacker, J. L., McInerney, W. D. (1992). Changing Academic Culture To Improve Student Achievement in the Elementary Schools. *ERS Spectrum*, 10, 4, 18-23.
- Metz, M. H. (1978). *Classrooms and Corridors: The Crisis of Authority in Desegregated Schools*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Dupper, D. R., Mayer-Adams, N. (2002). Low-Level Violence: A Neglected Aspect of School Culture. *Urban Education*, 37, 3, 350-364. Preuzeto, 15.01.2018. s: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/00485902037003003>
- Walker, C. E. (2007). Teaching students to be peacemakers: Implementing a conflict resolution and peer mediation training in a Minneapolis K-6 charter school. *Dissertation Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences*, 68, 2-A, 471.
- Vujičić, L. (2011). *Istraživanje kulture odgojno-obrazovne ustanove*. Rijeka: Sveučilište u Rijeci.

Odgoy kao sredstvo prijenosa vrijednosti u Istočnoj Hrvatskoj

Ružica Tokić

*Sveučilište J. J. Strossmayera Osijek, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Osijek,
Hrvatska, rtokic@foozos.hr*

Sažetak

U kontekstu današnjih brojnih društvenih problema, poput nezaposlenosti i emigracije sve većeg broja ljudi, obitelj poprima posebnu ulogu. „Postavlja se krucijalno pitanje: Koje su to kompetencije i koje su to vrijednosti koje moramo razvijati kod mladih, a potrebne su za opstanak u vrijeme krize i recesije?“ (Livazović, Jukić, Buljubašić-Kuzmanović, 2015:86). Vrijednosti koje se grade unutar obitelji čine dijete, a kasnije odraslu osobu (ne)spremnom odgovoriti na izazove društva (Družinec, 2016). One moraju pokriti sve društvene aspekte, od onih pedagoških, psiholoških, socijalnih pa sve do gospodarskih. Cilj je ovoga rada na uzorku od 150 mladih i njihovih roditelja s područja Istočne Hrvatske: a) usporediti vrijednosti mladih i njihovih roditelja te utvrditi postoje li generacijske različitosti; b) usporediti vrijednosti majki i očeva te utvrditi postoji li razlika među vrijednostima; c) utvrditi najizraženije obiteljskih vrijednosti s obzirom na prikupljene odgovore. Kao ciljna skupina uzeti su mladi jer oni imaju dovoljno znanja i veći pristup informacijama putem škole, interneta, društvenih mreža, svojih vršnjaka nego, primjerice, djeca mlađe dobi. S druge strane, oni u većini slučajeva u hrvatskom društvu još uvijek žive s roditeljima te se na taj način stvaranje i prijenos obiteljskih vrijednosti može najbolje pratiti. Mladi obuhvaćaju kasnu tinejdžersku dob te rane dvadesete (Alfieri i dr, 2014). Prostor Istočne Hrvatske prostor je masivnog iseljavanja mladih, a jedan od razloga može biti i raskorak u vrijednostima i očekivanjima mladih i društva u kojem žive. Kako bi se postavljeni ciljevi ispunili u empirijskom dijelu istraživanja osigurana je suglasnost autora Shaloma Schwarza za primjenu revidiranog upitnika o vrijednostima (Portrait Values Questionnaire, PVQ-RR). Navedeni upitnik razikuje se od prethodne inačice po tome što je broj temeljnih vrijednosti povećan s 10 na 19 čime se nastoji dobiti vidljivija razlika među vrijednostima (Schwarz, Vecchione, Fischer, Ramos, Demirutku, Dirilen-Gumus, Ciecuch, Davidov, Beierlein, Verkasalo, Lonnqvist, Konty, 2012). Ispitanici u odgovorima na postavljena pitanja iznose svoje ciljeve, težnje i želje te se na taj način stvaraju prioritete vrijednosne skupine. Rezultati su pokazali međugeneracijske različitosti u određenim

vrijednostima dok su one unutargeneracijske gotovo jednake. Vrijednosti između obitelji pokazuju slaganje što znači da promjene u društvu utječu na promjene u obitelji. Istraživanja o vrijednostima mladih i njihovih roditelja važna su jer mogu pokazati smjer u kojem se određeno društvo i kultura kreću te se obitelj i škola mogu usmjeriti na odgoj i razvoj onih vrijednosti koje su neophodne za život u današnjem društvu. „Poznavanje vrijednosti pojedinaca i/ili društvenih skupina od osobite je važnosti glede ne samo razumijevanja i objašnjenja aktualnoga ponašanja pojedinaca i skupina već i anticipiranja njihova budućega ponašanja“ (Miliša, Dević, Perić, 2015:9).

Ključne riječi: kongruentnost obiteljskih vrijednosti; međugeneracijski prijenos; struktura vrijednosti

Literatura:

- Alfieri S., Barni D., Rosnati R., Marta E. (2014). "Do Not Leave Your Values at Home": A Study of Value Orientations of Italian Emerging Adults and Their Parents. *Psyhke*, Vol. 23, 2, 1-12.
- Družinec, V. (2016). Transfer vrijednosti s roditelja na djecu. *Školski vjesnik*, 65 (3), 475-489.
- Livazović, G., Jukić, R., Buljubašić-Kuzmanović, V. (2015). *Vrijednosni sustav mladih-putokaz pedagoškoj znanosti i pedagoškoj praksi*. U: Orel, M. (ur.) *Modern Approaches to Teaching Coming Generation*. Ljubljana: EduVision.
- Miliša, Z., Dević, J., Perić, I. (2015). Kriza vrijednosti kao kriza odgoja. *Mostariensia*, 19 (2), 7-20.
- Schwarz, S., Vecchione, M., Fischer, R., Ramos, A., Demirutku, K., Dirilen-Gumus, O., Cieciuch, J., Davidov, E., Beierlein, C., Verkasalo, M., Lonnqvist, J., Konty, M. (2012). Refining the Theory of Basic Individual Values. *Journal of Personality and Social Psychology*, 103 (4), 663-688.

Školski volonterski programi u funkciji razvoja građanstva održivosti

Nadja Čekolj

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci, Hrvatska, nadja.cekolj@uniri.hr

Sažetak

Građanin održivosti jedan je od novijih pojmova u paradigmama odgoja i obrazovanja za održivi razvoj te objedinjuje pojmove koji se upotrebljavaju u literaturi, kao što su ekološko, demokratsko, odgovorno i aktivno građanstvo. Sâm pojam održivost često se smatra apstraktnim i nejasnim te se najčešće poistovjećuje samo s jednom njegovom dimenzijom, onom ekološkom (Rončević, Ledić i Ćulum, 2008), dok novi koncept građanina održivosti podrazumijeva četiri dimenzije održivog razvoja – društvenu, ekonomsku, ekološku i političku (UNESCO, 2015). Nacionalna istraživanja upućuju na nedostatan razvoj građanske kompetencije mladih, nedovoljno znanje u područjima ljudskih prava, politike, demokracije, nedostatak socijalnih vještina te prisutnost nedemokratskih vrijednosti (prema Kovačić i Horvat, 2016), odnosno upućuju na činjenicu da mladi u Hrvatskoj ne posjeduju kvalitete građana održivosti. Neki autori naglašavaju da su svi akteri važni za socijalizaciju zakazali (Ilišin, 2015) i da nisu osigurani odgovarajući uvjeti koji bi pripremili djecu i mlade da postanu građani održivosti. Školski volonterski programi (ŠVP) doprinose razvoju demokratske promjene i osnaživanja građana putem uključivanja mladih u zajednicu u kojoj žive. Sudjelovanjem u tim programima mladi imaju priliku na razne načine doprinijeti razvoju svoje zajednice (Ćulum, Gvozdanović i Baketa, 2016; Quintellier, 2008; Learning and Skills Network, 2007), a samim time stječu kompetencije za građane održivosti. Svrha je rada prikazati dosadašnje spoznaje o ulozi ŠVP-a u stjecanju kompetencija važnih za građane održivosti, s posebnim naglaskom na sve četiri dimenzije održivog razvoja. Ključna je uloga ŠVP-a odgoj i obrazovanje učenika za njihovu buduću ulogu građana održivosti na način da im se osigura prostor za učenje kroz iskustvo i djelovanje, što je zasebno istaknuto i u Zakonu o volonterstvu (2007). Sudjelovanjem u školskim volonterskim programima, mladi se uključuju u aktivnosti koje im omogućuju vježbanje demokracije te učenje i vježbanje vlastite uloge građanina kroz raspravu, širenje vidika, promišljanje i prosuđivanje. Neki autori ŠVP-e nazivaju i školama za demokraciju (Ćulum i sur., 2016; Quintellier, 2008). ŠVP-i su višestruko korisni za sve

aktere – mladi stječu kompetencije potrebne da bi postali građani održivosti, povećava se kvaliteta odnosa između nastavnika i učenika, škola ostvaruje bolju povezanost sa zajednicom kroz izgradnju mreže suradničkih organizacija (Šimunković, Forčić, Milinković, Kamenko i Šehić-Relić, 2014). Dosadašnja istraživanja sustavno upućuju na to da sudjelovanje mladih u volonterskim programima i društvenim aktivnostima utječe na aktivni društveni angažman i u odrasloj dobi (Hanks, 1981; Youniss i sur., 1997; McFarland i Thomas, 2006; prema Quintelier, 2008). Stvaranjem generacija građana održivosti ostvaruje se cilj ŠVP-a, odnosno osposobljavanje građana koji su spremni na izazove budućnosti.

Ključne riječi: građanstvo održivosti, školski volonterski programi, dimenzije održivog razvoja

Literatura:

- Ćulum, B., Gvozdanović, A. i Baketa, N. (2016). *Politička znanja hrvatskih maturanata i značajnost odrednica koje ih oblikuju*. U: Kovačić, M. i Horvat, M. (ur.) *Od podanika do građana*. Zagreb: IDIZ i GONG.
- Ilišin, V. (2015). *Paradoksi demokratskog potencijala suvremene generacije mladih*. U: Ilišin, V., Gvozdanović, A. i Potočnik, D. (ur.) *Demokratski potencijali mladih u Hrvatskoj*. Zagreb: IDIZ i Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo.
- Kovačić, M. i Horvat, M. (2016). *Razvoj političkih i građanskih kompetencija mladih – pregled uvođenja građanskog odgoja i obrazovanja u hrvatski obrazovni sustav*. U: Kovačić, M. i Horvat, M. (ur.) *Od podanika do građana*. Zagreb: IDIZ i GONG.
- Learning and Skills Network (2007). *More than Volunteering: Active Citizenship through Youth Volunteering*. Preuzeto, 10.10.2017. s <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED498603.pdf>
- Quintelier, E. (2008). Who Is Politically Active: The Athlete, the Scout Member or the Environmental Activist? *Acta Sociologica*, 51(4), 355-370.
- Rončević, N.; Ledić, J. i Ćulum, B. (2008). „Nisam sigurna što je, ali je bitno“ – analiza stavova studenata Sveučilišta u Rijeci o održivom razvoju. *Suvremene teme*, 1(1), 62-75.
- Šimunković, G.; Forčić, G.; Milinković, D.; Kamenko, J.; Šehić-Relić, L. (2014). *Generacija za V. Uključivanje učenika osnovnih i srednjih škola u volontiranje. Zašto i kako organizirati volonterski program u školi*. Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.
- UNESCO (2015). *Rethinking Education. Towards a global common good?* Preuzeto, 14.5.2017. s <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002325/232555e.pdf>
- Zakon o volonterstvu, Narodne novine, 58/07 (2007).

Pozitivan odnos prema radu u nastavi: prijedlog konceptualnog okvira

Ivana Miočić

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci, Hrvatska, ivana.miocic@uniri.hr

Sažetak

Rasprave i rezultati istraživanja o nastavničkoj profesiji u visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj stalno upućuju na brojne izazove u radu u nastavi na hrvatskim sveučilištima. Istraživanja upućuju na izostanak adekvatne podrške i programa za usavršavanje rada u nastavi, iako postoji potreba za njima (Kovač, 2001; Rački, Peko i Varga, 2010; Peko i Mlinarević, 2012; Turk i Ledić, 2016; Čulum, Miočić i Rončević, 2017), na stalan porast preopterećenosti nastavno-istraživačkog osoblja nastavnim i administrativnim obvezama (Radeka, 2016) te pokazuju da se rad u akademskoj zajednici smatra stresnim zanimanjem (Slišković, 2011). Istraživanja nadalje pokazuju da su mladi znanstvenici koji tek započinju s nastavnim radom u visokom obrazovanju posebno „ranjiva“ skupina (Brajdić Vuković, 2013; Ledić i Turk, 2017; Ledić i Brajdić Vuković, 2017) te da su njihovi izazovi u nastavnom radu u najvećoj mjeri odraz loše i nepodržavajuće prakse na razini institucija (Miočić i Turk, 2017). Istodobno, u nacionalnom kontekstu izostaju istraživanja kojima bi cilj bio prikupiti, sagledati i razumjeti pozitivna iskustva mladih znanstvenika u radu u nastavi koja u praksi postoje, iako ne dopiru u središte rasprava o nastavnoj djelatnosti. Relevantnost istraživanja ove teme dodatno potvrđuju i rezultati međunarodnih istraživanja koja upućuju na to da pozitivna profesionalna iskustva i obrazovanje za rad u nastavi doprinose povećanju svijesti o odabiru odgovarajućeg pristupa poučavanju i metoda poučavanja, povećanju teorijskih znanja i samopouzdanja za rad u nastavi, širenju ideja i motivacije za rad u nastavi te razmjenu iskustva s drugim kolegama (Postareff, Lindblom-Ylänne, Nevgi, 2007). Osim toga, nastavnikovo zadovoljstvo i užitak rada u nastavi mogu povoljno utjecati i na napredak studenata (Hargreaves, 2000).

Temeljni je cilj ovog rada stoga prikazati konceptualni okvir za istraživanje pozitivnog odnosa prema radu u nastavi. Predloženi okvir rezultat je sveobuhvatnog pregleda međunarodnih i nacionalnih istraživanja koja se bave temom sveučilišne nastave i ulogom nastavnika u visokom obrazovanju. Njime su definirana četiri indikatora pozitivnog

odnosa prema nastavi koji podrazumijevaju sljedeće – *poželjan pristup poučavanju poučavanje je usmjereno na studenta; prepoznavanje potrebe za unaprjeđenjem nastavničkih kompetencija/djelatnosti; jednako vrednovanje važnosti nastavnog i istraživačkog rada/uloge te pozitivna emocionalna iskustva u nastavnom radu.* Uz prikaz prijedloga konceptualnog okvira za istraživanje pozitivnog odnosa prema nastavi, cilj je ovog rada i prikazati preliminarne rezultate kvalitativne analize intervjua s mladim znanstvenicima u sustavu visokog obrazovanja u Hrvatskoj u čijem su iskustvu profesionalne socijalizacije prepoznata obilježja pozitivnog odnosa prema nastavi. Njihova iskustva mogu poslužiti kao relevantan „primjer dobre prakse“ i polazište za predlaganje novih smjernica za unaprjeđenje položaja mladih znanstvenika u sustavu visokog obrazovanja u Hrvatskoj.

Ključne riječi: mladi znanstvenici; nastava; pozitivan odnos spram nastave; visoko obrazovanje

Literatura:

- Brajdić Vuković, M. (2013). Aktualni problemi profesionalne socijalizacije u novačkom sustavu: slučaj prirodnih i društvenih znanosti. *Revija za socijalnu politiku*, 20 (2), 99–122.
- Ćulum, B., Miočić, I. i Rončević, N. (2017). Nastavničke i znanstveno-istraživačke kompetencije mladih znanstvenika u Hrvatskoj. U J. Ledić i M. Turk (ur.), *Nastava i istraživanje u profesionalnoj socijalizaciji mladih znanstvenika*, str. 61-112, Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci.
- Hargreaves, A. (2000). Mixed emotions: Teachers' perceptions of their interactions with students. *Teaching and teacher education*, 16 (8), 811-826.
- Kovač, V. (2001). *Osposobljavanje i usavršavanje visokoškolskih nastavnika*. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci
- Ledić, J. i Brajdić Vuković, M. (ur.) (2017). *Narativi o profesionalnoj socijalizaciji mladih znanstvenika*. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci.
- Ledić, J. i Turk, M. (ur.) (2017). *Nastava i istraživanje u profesionalnoj socijalizaciji mladih znanstvenika*. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci.
- Miočić, I. i Turk, M. (2017). „Svi odmah znaju predavati pa i ti možeš”: Profesionalna socijalizacija mladih znanstvenika u nastavnu djelatnost. U J. Ledić i M. Brajdić Vuković (ur.), *Narativi o profesionalnoj socijalizaciji mladih znanstvenika*, str. 97-126, Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci.
- Peko, A., Mlinarević, V. i Buljubašić - Kuzmanović, V. (2008). Potreba unaprjeđivanja sveučilišne nastave. *Odgovne znanosti*, 1 (10): 195-208.
- Postareff, L., Lindblom-Ylänne, S. i Nevgi, A. (2007). The effect of pedagogical training on teaching in higher education. *Teaching and Teacher Education*, 23 (5), 557-571.
- Rački, Ž., Peko, A. i Varga, R. (2010). Nužnost cjeloživotnog obrazovanja sveučilišnih nastavnika: pedagoško-psihološka i didaktičko-metodička izobrazba. *Modszertani Kozlony*, 1 (1): 36-49.
- Radeka, I. (2016). Radno vrijeme i opterećenje. U L. Barjašić Špiler i I. Radeka (ur.), *Kakvu budućnost sustava znanosti i visokog obrazovanja želimo?*, str. 36-39. Zagreb: Nezavisni sindikat znanosti i visokog obrazovanja.
- Slišković, A. (2011). Stres kod nastavnika u visokom obrazovanju. *Psihologijske teme*, 20 (1), 67-89.
- Turk, M. i Ledić, J. (2016). *Kompetencije akademske profesije. Fata volentem ducunt, nolentem trahunt*. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci.

Poimanje nastavničke profesije – očekivanja, želje i izazovi koje uočavaju studenti nastavničkog usmjerenja

Sani Kunac

Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet, Hrvatska, skunac@ffst.hr

Sažetak

Nastavnici su temelj i jedni od najznačajnijih nositelja cjelokupnog odgojno-obrazovnog sustava. Tijekom nastave oni ostvaruju neposredan kontakt s učenicima te znatno utječu na znanja koja će učenici steći, vrijednosti i stavove koje će usvojiti te vještine i sposobnosti, odnosno kompetencije koje će razviti. Na što će se nastavnici najviše usmjeriti u svojem radu uvelike ovisi o tome kako poimaju svoju ulogu¹, koje stavove, znanja i umijeća imaju u vezi sa svojim, u najširem smislu široko shvaćenim, pedagoškim djelovanjem te što smatraju svojim najvažnijim ciljem u odnosu na učenike.

Studenti nastavničkih usmjerenja, tj. budući nastavnici, budućnost su svakog odgojno-obrazovnog sustava pa tako i našeg. Stoga je važno ispitati kako oni poimaju svoju buduću profesionalnu ulogu. Ovim se istraživanjem nastojalo ispitati kako studenti nastavničkog usmjerenja poimaju ulogu nastavnika, kakvi nastavnici oni žele biti te koje izazove očekuju u svojem budućem radu. U istraživanju je sudjelovalo 48 studenata Filozofskog fakulteta, Sveučilišta u Splitu, 1. godine diplomskog studija nastavničkog usmjerenja (različite kombinacije studijskih grupa – Hrvatski jezik i književnost, Engleski jezik i književnost, Talijanski jezik i književnost, Povijest, Povijest umjetnosti i Filozofija). Analizirani su odgovori studenata (kvalitativna analiza i kvantitativni prikaz kategorija odgovora) na 3 pitanja otvorenoga tipa na koja su odgovarali u anketnom upitniku na prvome satu

¹ Toompalu, A., Leijen, A. i . Kullasepp, K. (2017) nastavničku ulogu definiraju u okviru profesionalnog identiteta. Sachs (2005, prema Beauchamp i Thomas, 2009) profesionalni identitet nastavnika promatra kroz 3 aspekta – konstruiranje ideja o tome „kako biti“, „kako se ponašati“ i „kako razumjeti“ svoj posao i mjesto u društvu. Naglašava da profesionalni identitet nije nešto zauvijek određeno, nego da se razvija kroz iskustvo i značenja koja pridajemo tome iskustvu. Ovaj rad usmjeren je na analizu kako studenti razumiju svoju buduću profesionalnu ulogu te na ponašanja koja smatraju svojstvenima za tu profesiju.

seminara Osnova pedagogije (kraj veljače 2018. godine). Odgovori su prvo kategorizirani s obzirom na teme koje su se učestalo pojavljivale u odgovorima studenata, a potom je obavljena dubinska analiza sadržaja te je opisano poimanje nastavničke uloge kroz elemente koji su prepoznati u odgovorima studenata. Radi boljeg razumijevanja kako studenti poimaju ulogu nastavnika i koja ponašanja smatraju poželjnima prikazani su i njihovi odgovori o tome kakvi nastavnici oni žele biti, a da bi im fakultet mogao ponuditi kvalitetnu pripremu i pomoć u izgradnji njihovog profesionalnog identiteta ispitani su, a potom i prikazani, odgovori studenata o izazovima koje očekuju u svojem radu. Rezultati istraživanja pokazuju da studenti uočavaju i odgojnu (N=35) i obrazovnu (N=41) ulogu nastavnika, kao i ulogu nastavnika u osposobljavanju učenika (N=12). U odgovoru na pitanje kakvi nastavnici oni žele biti najčešće su spominjali različite pedagoške kompetencije nastavnika (N=38) te didaktičke kompetencije (N=22). Što se tiče izazova koje očekuju u svojem budućem radu izdvojeno je nekoliko kategorija odgovora, a najviše odgovora pripada kategoriji o pristupu učenicima (osobito onima s problemima u ponašanju i/ili učenju) te odnosu s roditeljima. Naglašene su implikacije koje rezultati ovoga istraživanja mogu imati za kolegije koji su usmjereni na uvođenje studenata u pedagošku problematiku i pripremu za budući nastavni rad.

Ključne riječi: nastavnička profesija; obrazovanje; odgoj; studenti; vrijednosti

Literatura:

- Beauchamp, C. i Thomas, L. (2009) Understanding teacher identity: an overview of issues in the literature and implications for teacher education. *Cambridge Journal of Education*, 39(2), 175-189.
- Jurczak, I. i Jurczak, E. (2015). Personality of the Teacher as an Important Element in the Educational Process of the Child. *Pedagogika Rodziny. Family Pedagogy*, 5(2), 79-88.
- Jurčić, M. (2014). Kompetentnost nastavnika – pedagoške i didaktičke dimenzije. *Pedagogijska istraživanja*, 11(1), 77-91.
- Milat, J. (2005). *Pedagogija: teorija osposobljavanja*. Zagreb: Školska knjiga.
- Richardson, V. (1996). *The role of attitudes and beliefs in learning to teach*. U: Sikula, J. (ur.) Handbook of research on teacher education. New York: Macmillan.
- Toompalu, A., Leijen, A. i . Kullasepp, K. (2017). Professional role expectations and related feelings when solving pedagogical dilemmas: a comparison of pre- and in- service teachers, *Teacher Development*, 21(2), 307-323.

Povezanost učešća u sportskim aktivnostima i školskog uspjeha učenika osnovne škole

Marija Tomić

Univerzitet u Banjaluci, Filozofski fakultet, BiH, info@ff.unibl.org

Sažetak

S obzirom na to da je poznato koliko sport utiče na psihofizički razvoj djece, bilo je neophodno ispitati koliko sportske aktivnosti utiču na školski uspjeh učenika. Neki autori navode da bavljenje sportskim aktivnostima može da utiče i na ponašanje djeteta u školi. Dijete koje je nezadovoljno sportskim treningom, pati od poremećaja raspoloženja, strahova, nesanice, umorno je i popušta u školi (Krželj, 2006). Postizanje dobrih rezultata trenutni je uspjeh u sportu koji može motivaciono da djeluje na i nastavak sportske karijere djeteta. Još važniji rezultat treba da bude razvoj pravilnog odnosa prema sebi i drugima, stvaranje navika i formiranje sistema vrijednosti (Zagorac, 2006). Sport je dokazano važan za pravilan razvoj fizičke konstitucije djece, ali još uvijek postoji mali broj istraživanja na temu povezanosti s uspjehom u konkretnim oblastima školskog učenja. Osim fizičkih koristi, sport ispunjava i naše psihološke potrebe (Šurbatović, 2014).

U ovom radu predstavljena je povezanost učešća učenika u sportskim aktivnostima sa školskim uspjehom. Prvih nekoliko stranica posvećeno je teorijskoj analizi problema i opisu najčešćih sportova kojima se bave djeca osnovnoškolskog uzrasta. Drugi dio ovog rada se sastoji od analize sprovedenog istraživanja, prikaza korištenih instrumenata i prikaza rezultata istraživanja. Cilj rada bio je utvrditi postoji li statistički značajna povezanost učešća učenika u sportskim aktivnostima sa školskim uspjehom. Na osnovu definisanog cilja, istraživanje je sprovedeno kroz četiri precizno određena zadatka. Zadatak je bio utvrditi povezanost učešća učenika u sportskim aktivnostima s općim uspjehom, s uspjehom u umjetničkoj grupi predmeta, s uspjehom učenika u znanstvenoj grupi predmeta, kao i povezanost učešća učenika u sportskim aktivnostima u zavisnosti od spola učenika.

U skladu s problemom i predmetom istraživanja, za potrebe ovog rada, korištena je metoda teorijske analize i sinteze. Metodom teorijske analize i sinteze detaljno je proučen veliki broj literature vezane za temu sporta i školskog uspjeha. Pored metode teorijske

analize i sinteze, u radu je korišten i servej istraživačka metoda. Glavna tehnika korištena u ovom istraživanju tehnika je anketiranja, pomoću koje su prikupljeni podaci o učešću učenika u sportskim aktivnostima i njihovom školskom uspjehu. Anketiranje obuhvata i podatke o spolu ispitanika, kao i njegov doživljaj škole kada je u pitanju organizacija sportskih aktivnosti. Populaciju iz koje je biran uzorak čine učenici osnovnih škola na području grada Banjaluke. Statističkom obradom podataka dolazimo do zaključka da je u istraživanju učestvovalo 59 dječaka i 65 djevojčica. Od ukupnog uzorka, prema parametru općeg uspjeha najveći je broj odličnih i vrlo dobrih učenika. Kada govorimo o učešću učenika u sportskim aktivnostima, rezultati istraživanju pokazali su da se od ukupno 124 ispitanika njih 71 % bavi sportom. Među najučestalijim sportovima djece osnovnoškolskog uzrasta javlja se odbojka, fudbal i plivanje. Od učenika koji se svaki dan bave sportom čak 43 % je odlično. Na temelju dobivenih rezultata utvrđeno je da ne postoji statistički značajna povezanost između učenika koji se bave nekim sportom i općeg uspjeha. Od svih 50 odličnih učenika njih 37 bavi se sportom, dok se ostali ne bave nikakvom fizičkom aktivnošću. Analiza istraživanja pokazuje da ne postoji statistički značajna povezanost između uspjeha iz likovnog, muzičkog i fizičkog i učešća učenika u sportu. Ni povezanosti između uspjeha u znanstvenoj grupi predmeta i učešća učenika u sportu nije statistički značajna, a sportom se najviše bave učenici koji iz matematike postižu dobre rezultate, dok su vrlo dobri i odlični mnogo manje aktivni. Jedina povezanost pokazala se u zavisnosti od spola učenika. Rezultati dobiveni istraživanjem očekivani su s obzirom na to da podaci iz stručne literature upućuju na veću zainteresovanost muškog spola za sport. Bez obzira što pretpostavljene povezanosti nisu potvrđene, dobiveni rezultati mogu da usmjere neka naredna istraživanja kao i da otvore nova istraživačka pitanja u polju pedagogije.

Ključne riječi: sportske aktivnosti; školski uspjeh; spol učenika

Literatura:

Krželj, V. (2006). Dijete i sport. *Narodni zdravstveni list*, str. 554-555.

Šurbatović, J. (2014). Preduzetništvo u sportu, *Kineziološki fakultet u Zagrebu*, str.15.

Zagorac, I. (2006). Igra kao cjeloživotna aktivnosti, *Metodički ogledi*, str.7

Problemi u ponašanju mladih u virtualnom okruženju

Ana Čelik

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet, Hrvatska, celik.ana@gmail.com

Sažetak

Ekspanzija suvremenih tehnologija, medija i elektroničkih medija dovela je do novih oblika društvenog funkcioniranja mladih generacija koje se rađaju i odrastaju uz računala, mobitele, tablet računala, internet i društvene mreže. Suvremena istraživanja (Carević, 2014; Christakis i Fowler, 2010; Kunić, 2017; Kušić, 2010; Livazović, 2012; Mandarić, 2012; Rattinger, 2017; Vejmeljka i sur., 2017) upućuju na to da su moderna tehnologija i internet postali dio svakodnevnice mladih te da socijalizacija, druženje, učenje i komunikacija među mladima poprima virtualne značajke koje, osim što imaju mnoge prednosti, mogu doprinijeti dugotrajnim negativnim posljedicama na odgoj i socijalizaciju mlade osobe (stvaranje ovisnosti, elektroničko nasilje, rizično ponašanje). Prisutnost tehnologije u svakodnevnicu mladih omogućuje širenje promjena u obrascima ponašanja stoga je nužno kontinuirano istraživati virtualne aktivnosti u korelaciji s djelovanjem i ponašanjem mladih generacija kako bi se moglo preventivno djelovati (Kušić, 2010; Livazović, 2012; Ridigns i Gefen, 2004). Cilj je rada istražiti pojavnost i oblike problema u ponašanju mladih u virtualnom okruženju (na Facebook društvenoj mreži) i utvrditi njihovu klasifikaciju. Istraživanje je provedeno metodom anonimnog anketiranja. Za prikupljanje podataka upotrebljavao se anketni upitnik izrađen za potrebe istraživanja, a uzorak ispitanika (N=104; dječaci=40, djevojčice=64) čine učenici prvih i drugih razreda dviju srednjih škola. U obradi podataka korišten je SPSS program za statističku obradu podataka. Rezultati istraživanja putem deskriptivne statistike pokazuju da se u virtualnom okruženju generalno javljaju četiri oblika problema u ponašanju mladih: ovisnost, nasilje, hedonizam i virtualni egocentrizam. U kontekstu dobivenih rezultata, virtualna ovisnost obuhvaća ovisnost o internetu i društvenim mrežama te kompulzivno ponašanje, virtualno nasilje obuhvaća virtualne aktivnosti koje podrazumijevaju uznemiravanje s negativnom konotacijom prema nekome ili nečemu, virtualni hedonizam podrazumijeva druženje i razonodu te bijeg od stvarnosti, a virtualni egocentrizam podrazumijeva krajnje oblike individualizma pojedinaca na društvenim mrežama. Rezultati T-testa s obzirom na spol

pokazuju da je virtualno nasilje prisutnije kod dječaka dok je virtualni egocentrizam prisutniji kod djevojčica, a u virtualnom hedonizmu i ovisnosti nema razlike između dječaka i djevojčica.

Ključne riječi: društvene mreže; mladi; socijalizacija

Literatura:

- Carević, N. i sur. (2014). Ovisnost o internetu među srednjoškolcima. *Socijalna politika i socijalni rad*, 2(1), 64-81.
- Christakis, N. A. i Fowler, J. (2010). *Connected: The Surprising Power of our Social Networks and How they Shape our Lives*. New York: Little Brown and Co.
- Kunić, I. i sur. (2017). Korištenje društvenih mreža kod učenika osnovne škole. *Sestrinski glasnik*, 22(2), 152-15.
- Kušić, S. (2010). Online društvene mreže i društveno umrežavanje kod učenika osnovne škole: navike Facebook generacije. *Život i škola*, 24(56), 103-125.
- Livazović, G. (2012). Povezanost medija i rizičnih ponašanja adolescenata. *Kriminologija & socijalna integracija : časopis za kriminologiju, penologiju i poremećaje u ponašanju*, 20(1), 1-22.
- Mandarić, V. (2012). Novi mediji i rizično ponašanje djece i mladih. *Bogoslovska smotra*, 82(1), 131-149.
- Rattinger, M. (2017). Activities and social networks in the leisure time of young teenagers. *Školski vjesnik: časopis za pedagoški teoriju i praksu*, 66(2), 238-238.
- Ridings, M. K. i Gefen, D. (2004). Virtual Community Attraction: Why People Hang Out Online. *JCMC*, 1(10), 1-22.
- Vejmelka, L. i sur. (2017). Online aktivnosti i rizična ponašanja adolescenata u virtualnom okruženju. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 26(1), 59-78.

Umjetnik-građanin: izazov za preispitivanje visokoškolskih kurikuluma umjetničkih akademija

Ana Čorić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Poslijediplomski sveučilišni doktorski studij
pedagogije;
Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za glazbenu pedagogiju
Zagreb, Republika Hrvatska
anacoric.ri@gmail.com

Sažetak

Profesionalni identitet umjetnika u 21. stoljeću osim same umjetničke izvrsnosti podrazumijeva i socijalnu osviještenost umjetnika kao aktivnih građana (Elliott, 2015; Polisi, 2016; Elliott, Silverman i Bowman, 2016). U tom smislu, njihovo bavljenje društveno angažiranim umjetničkim praksama dostupnima svim slojevima društva pridonosi socijalnoj pravdi, kao i kvaliteti života u zajednici. Potreba za novim, cjelovitijim, cjeloživotnim i interdisciplinarnim pristupima izradi programa obrazovanja umjetnika kojima će se njegovati kreativna partnerstva između umjetničkih i obrazovnih institucija u cilju doprinosa rješavanju suvremenih društvenih i kulturnih izazova spominje se i u UNESCO-vim smjernicama za razvoj umjetničkog odgoja i obrazovanja (UNESCO; 2006 i 2010). U radu se kao teorijski referentni okvir uzima koncept umjetničkog građanstva (eng. *artistic citizenship*) koji podrazumijeva: (I) etički način učenja i poučavanja umjetnosti kojim se promiče ideja cjeloživotnog umjetničkog angažmana i osobnog ispunjenja, (II) novi pristup publici usmjeren na angažman u zajednici, (III) novi mentalno-emocionalni okvir koji regulira umjetnikov način gledanja, mišljenja, propitivanja, slušanja i stvaranja veza, (IV) proširenje svrhe umjetnosti i načina „davanja“ umjetnosti publici, (V) proširenje fokusa umjetnikova obrazovanja i proširenje djelovanja iz koncertnih i kazališnih dvorana, muzeja i škola (zone udobnosti) na zajednicu, (VI) transformativnu praksu te (VII) umjetnika kao reflektivnog praktičara (Schmidt-Campbell i Martin, 2006; Elliott, 2015; Elliott, Silverman i Bowman, 2016). S obzirom na to da je riječ o razmjerno novom konceptu unutar umjetničke pedagogije, spomenuta postojeća literatura sadrži vrlo malo provedenih istraživanja, ali zato prepoznaje i okuplja filozofska promišljanja i primjere dobre prakse iz područja glume, glazbe, vizualne umjetnosti, plesa, književnosti i tehnologije. U nedostatku relevantnih istraživanja u područjima svih umjetnosti, u radu će se koncept umjetničkog građanstva povezati s konceptom društveno angažiranog

sveučilišta čije umjetničke sastavnice postaju važna mjesta razvoja građanske pismenosti budućih umjetnika. Studenti i sveučilišni nastavnici koji kroz nastavu, umjetnički i pedagoški rad, istraživanje te različite aktivnosti u zajednici pridonose razvoju civilnog društva, demokracije i unapređenju kvalitete života u zajednici temelj su razvoja novog modela funkcioniranja umjetničkih akademija u smjeru razvoja njihove civilne misije (Ćulum i Ledić, 2010). U radu će se propitati (samo)percepcija mladih umjetnika o doprinosu visokoškolskog obrazovanja formiranju njihovih kompetencija umjetničkog građanstva te pokušati utvrditi postoje li razlike između pojedinih profila umjetnika. Istraživanje će se izvršiti na prigodnom uzorku sastavljenom od studenata svih studijskih smjerova umjetničkih akademija u Zagrebu, Rijeci, Puli, Splitu i Osijeku, a kao metoda prikupljanja podataka koristit će se *online* anketni upitnik. Dobiveni rezultati činit će početnu empirijsku bazu za ozbiljnije dugoročno strateško promišljanje i reorganizaciju visokoškolskih umjetničkih kurikuluma u smjeru zalaganja u društvu.

Ključne riječi: civilna misija sveučilišta; interdisciplinarnost; učenje zalaganjem u zajednici; umjetničko građanstvo

Literatura:

- Ćulum, B., Ledić, J. (2010). Učenje zalaganjem u zajednici – integracija visokoškolske nastave i zajednice u procesu obrazovanja društveno odgovornih i aktivnih građana. *Revija za socijalnu politiku*, 17(1), 71-88.
- Elliott, D. J. (2015). Another Perspective: Music Education as/for Artistic Citizenship. *Music Educators Journal*. 99 (1), 21-27.
- Elliott, D. J., Silverman, M. i Bowman, W. D. (2016). *Artistic Citizenship: Artistry, Social Responsibility, and Ethical Praxis*. New York: Oxford University Press.
- Polisi, J. W. (2016). *The Artist as Citizen*. Revised Edition. USA: Amadeus Press.
- Schmidt-Capbell, M., Martin, R. (2006). *Artistic Citizenship: A Public Voice for the Arts*. New York, London: Routledge, Taylor & Francis Group.
- UNESCO (2010). *Seoul Agenda: Goals for the Development of Arts Education (2010)*. Seoul: UNESCO.
- UNESCO (2006). *Smjernice za umjetnički odgoj. Oblikovanje stvaralačkih mogućnosti za 21. stoljeće*. Lisabon: UNESCO.

Spremnost nastavnika na obrazovanje za održivi razvoj

Nena Vukelić

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci, Hrvatska, nvukelic1@ffri.hr

Sažetak

Obrazovanje za održivi razvoj (OOR) odnosi se na obrazovne programe i iskustva osmišljena da omoguće usvajanje znanja, vještina i vrijednosti potrebnih za oblikovanje održive budućnosti: integritet okoliša, ekonomska održivost te pravedan svijet za sadašnje i buduće generacije (UNESCO, 2015). Jedan od glavnih prioriteta obrazovanja za održivi razvoj svakako je obrazovanje budućih nastavnika kao najvažnijih aktera promjene i promicanja održivog razvoja. Kako bi bili spremni integrirati i olakšati odgoj i obrazovanje za održivi razvoj u radu s djecom, mladima i odraslima, nastavnici moraju razviti ključne kompetencije održivosti, uključujući znanja, vještine, stavove, vrijednosti, motivaciju i predanost da žive kao pojedinci s društvenom odgovornošću i djeluju kao modeli učenja s javnom obrazovnom funkcijom (Bertschy, Künzli i Lehmann, 2013; Rauch i Steiner, 2013). Istraživanja u ovom području sustavno potvrđuju da provedba održivog razvoja na svim razinama formalnog obrazovanja predstavlja dosta velik izazov za nastavnike, budući da zahtjeva specifična znanja i vještine (Borg, Gericke, Höglund i Bergman, 2014; Burmeister, Schmidt-Jacob i Eilk, 2013; Jickling i Wals, 2007; Summers, Corney i Childs, 2004; Uitto i Saloranta, 2017), a oni se rijetko osjećaju kompetentnima poučavati održivi razvoj (Borg i sur., 2012). Ova i slična istraživanja upućuju na to da uspješnost integracije obrazovanja za održivi razvoj ovisi o razini razvoja obrazovnih politika i praksi, kao i o institucionalnoj podršci, ali ponajviše o samim nastavnicima. Od njih se očekuje provedba koja ovisi: (I) o njihovim stavovima prema održivom razvoju, (II) njihovom znanju o dimenzijama održivog razvoja, (III) njihovoj samoprocjeni vlastite učinkovitosti u kontekstu ovladanosti kompetencijama nužnima za provedbu tema/sadržaja održivog razvoja, (IV) njihovim obrazovnim filozofijama i stavovima prema poučavanju i učenju te (V) njihovoj spremnosti za promjene, odnosno inovacije u redovnom nastavnom radu. Sve navedene komponente govore nam o spremnosti (budućih) nastavnika na provedbu obrazovanja za održivi razvoj. Na temelju preliminarne analize relevantne literature i rezultata prikazanih empirijskih istraživanja, izdvojit će se i komentirati odrednice spremnosti (budućih) nastavnika na provedbu aspekata obrazovanja za održivi razvoj u (budućem) radu.

Ključne riječi: obrazovanje za održivi razvoj; (budući) nastavnici; spremnost nastavnika na provedbu obrazovanja za održivi razvoj

Literatura:

- Bertschy, F., Künzli, C. i Lehmann, M. (2013). Teachers' competencies for the implementation of educational offers in the field of education for sustainable development. *Sustainability*, 5(12), 5067-5080.
- Borg, C., Gericke, N., Höglund, H.-O. i Bergman, E. (2014). Subject- and experience-bound differences in teachers' conceptual understanding of sustainable development. *Environmental Education Research*, 20(4), 526-551.
- Burmeister, M., Schmidt-Jacob, S. i Eilk, I. (2013). German chemistry teachers' understanding of sustainability and education for sustainable development – An intervju case study. *Chemistry Education Research and Practice*, 14(2), 169-176.
- Jickling, B. i Wals, A.E.J. (2007). Globalization and environmental education: Looking beyond sustainable development. *Journal of Curriculum Studies*, 40(1), 1-21.
- Rauch, F. i Steiner, R. (2013). Competences for education for sustainable development in teacher education. *CEPS Journal*, 3(1), 9-24.
- Summers, M., Corney, G. i Childs, A. (2004). Student teachers' conceptions of sustainable development: the starting-points of geographers and scientists. *Educational Research*, 46(2), 163-182.
- Uitto, A. i Saloranta, S. (2017). Subject Teachers as Educators for Sustainability: A Survey Study. *Education Sciences*, 7(1), 2-19.
- UNESCO (2015). *Rethinking Education. Towards a global common good?* [Preuzeto 14. svibnja 2017. s http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002325/232555e.pdf](http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002325/232555e.pdf)

Razumevanje razlika u čitalačkim kompetencijama: praćenje očnih pokreta tokom rešavanja PISA zadataka

Andela Šoškić^a, Vanja Ković^b, Kenneth Holmqvist^c, Ksenija Krstić^d

^a Univerzitet u Beogradu, Učiteljski fakultet, Srbija; Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet, Odeljenje za psihologiju, Laboratorija za neurokogniciju u primenjenu kogniciju, Srbija, andjela.soskic@uf.bg.ac.rs

^b Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet, Odeljenje za psihologiju, Laboratorija za neurokogniciju u primenjenu kogniciju, Srbija, vanja.kovic@f.bg.ac.rs

^c Univerzitet North-West, UPSET, Južnoafrička Republika; Masarikov Univerzitet, Fakultet umetnosti, Češka; Univerzitet u Regensburgu, Odeljenje za psihologiju, Nemačka, Kenneth.Holmqvist@psychologie.uni-regensburg.de

^d Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet, Odeljenje za psihologiju, kkrstic@f.bg.ac.rs

Sažetak

PISA testiranje pokazuje da znatan broj petnaestogodišnjaka i nakon 8-10 godina školovanja ima nizak nivo funkcionalne čitalačke pismenosti – seta kompetencija koje omogućavaju učenicima da se služe pisanim informacijama u svakodnevnom životu (OECD, 2016). Jedan od načina da se ostvari bolje razumevanje ovog problema jeste praćenje očnih pokreta tokom čitanja. Ranija istraživanja pokazala su da veštiji čitači imaju i drugačiju dinamiku očnih pokreta (Krieber et al., 2016; Rayner, 1998) i drugačiju strategiju prilikom čitanja (Hannus & Hyönä, 1999).

Cilj ovog istraživanja bio je da se ispituju sličnosti i razlike u očnim pokretima tokom čitanja između učenika sa visokim i niskim skorom na zadacima PISA čitalačke pismenosti. Početni uzorak u istraživanju činila su 92 učenika, koji su radili pretest sastavljen od PISA zadataka, sa ciljem da se identifikuju podgrupe sa visokim i niskim skorovima. U glavnom testu, tokom kojeg su praćeni očni pokreti, učestvovalo je 32 učenika, od čega je za analizu odabrano njih 20 – po 10 sa visokim i sa niskim postignućem na oba testa. Glavni test sastojao se od četiri teksta, koji su bili praćeni pitanjima zatvorenog tipa. Svaki zadatak bio je organizovan tako da bi se prvo pojavio tekst, a nakon što bi ga ispitanici pročitali, ispod teksta bi se pojavilo pitanje. Zahvaljujući tome, bilo je moguće odvojeno analizirati očne pokrete tokom čitanja i tokom rešavanja zadataka. Prva tri teksta bila su kontinuiranog tipa, svaki od njih praćen po jednim pitanjem, na N1, N2 i N3 nivoima težine. Četvrti tekst bio je nekontinuiran i sledila su ga jedno za drugim tri pitanja, takođe na N1-N3 nivoima težine.

Analiza rezultata obuhvatila je niz parametara koji su se odnosili na brzinu i lakoću toka čitanja (npr. medijana amplitude sakada, prosečna dužina fiksacija, broj pročitanih reči u minutu), kao i na strategije kojima su se učenici služili (npr. vreme provedeno na različitim delovima ekrana, analiza toplotnih mapa). Glavni nalazi su: (1) u pogledu medijane amplituda sakada, učenici sa nižim kompetencijama imali su kraće sakade – njihovo čitanje bilo je manje fluentno; (2) varijabilnost (standardna devijacija) većine mera bila je veća u grupi sa nižim kompetencijama; (3) kada se analiziraju toplotne mape, pokazuje se da su slabiji čitači imali veće teškoće s pronalaskom relevantnih informacija u tekstu. Rezultati ovog istraživanja ukazuju na to da bi podrška učenicima da unaprede svoje čitalačke kompetencije trebala da deluje na dva nivoa – trebalo bi raditi i na poboljšanju fluentnosti čitanja i na višem nivou razumevanja i analize teksta.

Napomena: Rezultati ovog istraživanja poslani su na objavljivanje jednom naučnom časopisu i u trenutku slanja ovog sažetka nalaze se u procesu recenzije.

Ključne riječi: PISA; čitalačke kompetencije; čitanje; očni pokreti; individualne razlike

Literatura:

- Hannus, M., & Hyönä, J. (1999). Utilization of Illustrations during Learning of Science Textbook Passages among Low- and High-Ability Children. *Contemporary Educational Psychology*, 24(2), 95–123. <https://doi.org/10.1006/ceps.1998.0987>
- Krieber, M., Bartl-Pokorny, K. D., Pokorny, F. B., Einspieler, C., Langmann, A., Körner, C., Falck-Ytter, T., Marschik, P. B. (2016). The relation between reading skills and eye movement patterns in adolescent readers: Evidence from a regular orthography. *PLoS ONE*, 11(1). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0145934>
- OECD (2016). *PISA 2015 Results (Volume I): Excellence and Equity in Education*. Paris: OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264266490-en>
- Rayner, K. (1998). Eye Movements in Reading and Information Processing: 20 Years of Research. *Psychological Bulletin*, 124(3), 372–422. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.124.3.372>

Samoprocjena odgajateljica o razvoju kompetencije inicijativnosti i poduzetnosti u dječjem vrtiću

Daniela Car Mohač^a, Iva Baldo Karlič^b, Josipa Kuretić^c

*a Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci, Poslijediplomski sveučilišni doktorski studij
pedagogije; Dječji vrtić Radost, Crikvenica, Hrvatska, daniellacar@yahoo.com*
b Dječji vrtić „Cvrčak i mrav“, Tribalj, Hrvatska, iva.baldo@gmail.com
c Dječji vrtić Radost, Crikvenica, Hrvatska, josipakuretic@gmail.com

Sažetak

Nacionalnim kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje potiče se i osnažuje razvoj osam temeljnih kompetencija za cjeloživotno učenje (NKRPOO, 2014 : 27), uključujući inicijativnost i poduzetnost. Kompetencija inicijativnosti i poduzetnosti odnosi se na sposobnost djeteta da vlastite ideje iznosi i ostvaruje u različitim aktivnostima i projektima (NKRPOO, 2014 : 29). Prepoznavanje, prihvaćanje i poticanje inicijativnosti i poduzetnosti djeteta u oblikovanju odgojno-obrazovnog procesa djetetu omogućuje da postane aktivni sukonstruktor kurikuluma. U svrhu poticanja kompetencije inicijativnosti i poduzetnosti kod djece pokrenut je projekt „Od ideje do ostvarenja“ u suradnji dječjih vrtića „Cvrčak i mrav“, „Fijolica“ i „Radost“. Uvjet je za ostvarenje tog cilja informiranje i obrazovanje odgajatelja kako bi uvidjeli značaj, prepoznali situacije i podržali inicijativu i poduzetnost djece. Stoga je ključna sastavnica projekta „Od ideje do ostvarenja“ kontinuirano usavršavanje odgajatelja te praćenje razvoja kompetencije istraživanjem stavova odgajatelja o kompetenciji inicijativnosti i poduzetnosti u ranoj i predškolskoj dobi te istraživanjem osobina inicijativnosti i poduzetnosti kod samih odgajatelja.

Predmet ovog istraživanja čine stavovi, kompetencije i znanja odgajatelja potrebni za provedbu kompetencije inicijativnosti i poduzetnosti u neposrednom odgojno-obrazovnom radu. Istraživanjem je potaknuta i samoprocjena odgajatelja o vlastitoj inicijativnosti i poduzetnosti. Istraženo je utječu li ustanova zaposlenja, dob odgajatelja te njihovo radno iskustvo na stavove o kompetenciji inicijativnosti i poduzetnosti te na samoprocjenu vlastite inicijativnosti i poduzetnosti. Istraživanje je provedeno na uzorku od 52 odgajateljice, od čega 32 odgajateljice iz Dječjeg vrtića „Radost“ Crikvenica, 10 odgajateljica Dječjeg vrtića „Cvrčak i mrav“ Tribalj i 10 odgajateljica Dječjeg vrtića „Fijolica“ Novi Vinodolski. Istraživanje je provedeno putem anketnih upitnika u sva tri vrtića tijekom pedagoške godine 2017./2018.

Napravljena je statistička obrada rezultata. Kao ključan rezultat našeg istraživanja dobiven obradom anketnih upitnika ističe se postojanje statistički značajne razlike u samoprocjenama odgajatelja o njihovoj vlastitoj inicijativnosti i poduzetnosti. Rezultati našeg istraživanja također upućuju na to da je ustanova zaposlenja ključan čimbenik u razlikama odgajateljica prilikom samovrednovanja vlastite inicijativnosti i poduzetnosti.

Ključne riječi: dječji vrtić; inicijativnost i poduzetnost; kompetencije; stavovi odgajateljica

Literatura:

Republika Hrvatska, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. (2014.). *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*. Preuzeto, 01.03.2018. s www.azoo.hr

Poticanje motivacije za učenje iz perspektive nastavnika

Lana Tomčić^a, Marijana Momčilović^b

^a Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Srbija, lana.tomcic@gmail.com

^b Univerzitet u Novom Sadu, Filozofski fakultet, Srbija, momcilovic.marijana@gmail.com

Sažetak

U relevantnoj pedagoškoj literaturi navodi se da je motivacija „teoretski konstrukt koji se koristi da objasni inciranje, usmerenost, intenzitet, postojanost i kvalitet ponašanja, posebno ponašanja usmerenog ka određenom cilju“ (Maehr & Meyer, 1997:373, prema: Lalić-Vučetić, 2016:3). Polazeći od pretpostavke da je motivacija sastavni dio procesa školskog učenja, možemo govoriti o posebnoj vrsti motivacije, odnosno motivaciji za školsko učenje koja se određuje kao težnja učenika da akademske aktivnosti doživi kao smislene i vrijedne, odnosno kao sredstvo za ostvarenje akademskih ciljeva, kao što su ocjene i diplome (Lalić-Vučetić, 2016). S pedagoške točke gledišta, motiviranje učenika za nastavu i učenje „obuhvaća sve što (izvana i iznutra) potiče na učenje, usmjerava ga, određuje mu intenzitet, trajanje i kakvoću“ (Marentić-Požarnik, 2000:184, prema: Trškan, 2006:19). Pored roditelja, najveći utjecaj na razvoj motivacije za učenje imaju nastavnici s kojima učenici svakodnevno dolaze u kontakt (Lalić-Vučetić, 2016). Osobnost nastavnika, stav prema učenicima i očekivanja nastavnika uvelike pridonose kvaliteti motivacije učenika (Malinić, 2009). Cilj našeg istraživanja bio je ispitati mišljenje nastavnika o važnosti motivacije za učenje i mogućim načinima njezinog poticanja u nastavi. Kako bi se postigao cilj ovog rada, provedena je anketa u kojoj je sudjelovalo 59 nastavnika osnovnih škola na području grada Novog Sada u veljači i ožujku 2018. godine. Podaci su prikupljeni anketiranjem i obrađeni odgovarajućim statističkim postupcima. Upitnik sadrži 16 pitanja kojima se nastoji utvrditi mišljenje nastavnika o motivaciji za učenje i njezinom značaju za postignuće učenika, mogućim postupcima poticanja motivacije za učenje u nastavnom procesu, o vrstama motivacije kod učenika, kao i o elementima razredne klime koji pridonose razvijanju motivacije za učenje. U ovom je radu korištena deskriptivna statistika u cilju vjerodostojnijeg opisa činjenica. Na temelju rezultata istraživanja izveli smo nekoliko zaključaka. Naime, nastavnici vide motivaciju kao pokretačku snagu za stjecanje znanja, učenja i napredovanja učenika. Kada je riječ o mogućim načinima poticanja motivacije za učenje u nastavnom procesu, rezultati su pokazali da nastavnici uglavnom koriste pohvalu i ohrabrenje, različite metode poučavanja, tehnike, nastavna sredstva, kao

i različite vrste istraživačkih aktivnosti učenika. Rezultati istraživanja pokazali su da među učenicima prevladava vanjska motivacija, ističući da roditelji i društveni sustav potiču ovakvu vrstu motivacije, dok nastavnici potiču unutarnju. U tom pogledu, također, rezultati su pokazali da nastavnici prepoznaju važnost vlastite uloge u razvoju i održavanju motiviranosti učenika. Prema mišljenju nastavnika, razredna klima prikladna za razvoj motivacije ona je u kojoj se potiče tolerancija, međusobno poštovanje i suradnja, pohvala i ohrabrenje, kao i ona u kojoj učenici imaju slobodu postavljati pitanja i započeti raspravu bez ikakvog pritiska ili neugodnosti. Pedagoške su implikacije našega istraživanja višestruke. Naime, nastavnici trebaju biti svjesni svojih postupaka i svojeg utjecaja na osobnost učenika, na njegovu motivaciju za učenje i na školsko postignuće. Odgovarajući poticaji nastavnika trebaju stvoriti pogodno tlo za pravilan rast i razvoj učenika, uspješno učenje i dati im vjetar u leđa za njihovu svjetliju budućnost te sretniji i uspješniji život.

Ključne riječi: motivacija za učenje; poticaji; perspektiva nastavnika

Literatura:

- Lalić-Vučetić, N. (2016). Mogućnost razvijanja motivacije za učenje: perspektiva nastavnika i učenika. *Inovacije u nastavi*, XXIX (1), 1-15.
- Malinić, D. (2009). *Neuspeh u školskoj klupi*. Beograd: Institut za pedagoška istraživanja.
- Trškan, D. (2006). Motivacijske tehnike u nastavi. *Povijest u nastavi*, IV, 7(1), 19-28.

1 Rad je nastao u okviru projekta "Kvalitet obrazovnog sistema Srbije u evropskoj perspektivi" (KOSSEP), br. 179010 (2011-2014), čiju realizaciju finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

Nastavne strategije u predmetima prirodoslovlja

Sanja Martinko

Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, Hrvatska, smartinko@ffri.hr

Sažetak

Nastavna strategija predstavlja konkretnu operacionalizaciju nastavnih uvjeta kojima se podupire najprimjereniji model učenja s ciljem ostvarivanja specifičnih očekivanih postignuća (Jakopović, 2015). U radu se daje pregled obilježja različitih nastavnih strategija s posebnim naglaskom na kriterije njihove usporedbe i zajedničku poveznicu onih strategija koje su najprikladnije u predmetima prirodoslovlja.

Načini klasifikacije nastavnih strategija razlikuju se kod različitih autora, a često ih određuje upravo to jesu li temeljene na određenom nastavnom modelu (*Saskatchewan Education*, 1991), oslanjaju li se na neku teoriju poučavanja (Edvantia, 2005) ili su razvijene na osnovi korištenih nastavnih metoda i postupaka (Killen, 2007).

Autori Reigeluth i Moore (1999) predložili su okvir za usporedbu nastavnih strategija u kojem kao bitne kriterije navode: ciljane obrazovne postignuća – znanje, razumijevanje i primjenu; stavlja li se naglasak na učenika ili učitelja, odnosno učenje ili poučavanje; jesu li nastavne strategije usmjerene na sadržaj ili proces rješavanja problemskih situacija; preporučene oblike rada, vrste interakcije te emocionalnu i kognitivnu podršku koju dobiva učenik tijekom procesa učenja.

Prilikom odabira određene nastavne strategije potrebno je istaknuti važnost konstruktivnog povezivanja koje podrazumijeva usklađivanje između definiranih ishoda učenja s planiranim aktivnostima, ali i načinima poučavanja i vrednovanja (Kovač i Kolić-Vehovec, 2008). Ishodi učenja, odnosno razina postignuća i područje znanja koji su obuhvaćeni pojedinim ishodom uvelike određuju koja će se nastavna strategija koristiti. Dakle, nastavne strategije mogu određivati pristup koji nastavnik može odabrati kako bi ostvario ishode učenja nekog sadržaja (*Saskatchewan Education*, 1991), pri čemu treba uzeti u obzir prijašnja iskustva i znanja učenika, učeničke interese i stilove učenja te razvojnu razinu učenika.

Prema prijedlogu nacionalnog kurikuluma prirodoslovnog područja (2016), kao glavni cilj ističe se prirodoslovna pismenost koja uključuje razumijevanje prirodoslovnih koncepata, uporabu proceduralnih vještina i rješavanje problema u kontekstu svakidašnjeg života. Prema tome, predmeti prirodoslovlja imaju neke svoje osobitosti, a zajedničku poveznicu čine im istraživački pristup i eksperimentalna metoda (Jakopović, 2001). U skladu s time, odabir nastavnih strategija podrazumijeva one strategije koje su prije svega usmjerene na aktivnu ulogu učenika u svim etapama učenja.

Ključne riječi: nastavne strategije; ishodi učenja; konstruktivno povezivanje; prirodoslovlje

Literatura:

- Edvantia (2005), Research digest: Effective instructional strategies. Charleston, WV: Appalachia Educational Laboratory.
Preuzeto, 10.2.2018.
http://sites.edvantia.org/pdta/pdf/Effective_Instructional_Strategies.pdf.
- Jakopović, Ž., (2001.), Prirodoslovlje u suvremenoj školi, *Napredak : časopis za pedagogijsku teoriju i praksu* 142, 2; 179-187
- Jakopović, Ž., (2015.), *Kurikulum nastave fizike*, Školska knjiga, Zagreb
- Killen, R. (2007), *Effective teaching strategies: Lessons from research and practice* (4th ed.). South Melbourne, Victoria, Australia: Cengage Learning.
Preuzeto, 3.3.2018. s <https://books.google.hr>
- Kovač, V., Kolić-Vehovec, S., (2008), *Izrada nastavnih programa prema pristupu temeljenom na ishodima učenja, Akcijski plan za definiranje ishoda učenja*, Sveučilište u Rijeci – Rektorat, Rijeka
- Reigeluth, C. M., Moore, J. (1999), *Cognitive Education and the Cognitive Domain. In: Reigeluth, C. M. (ed.) Instructional-design Theories and Models: A New Paradigm of Instructional Theory, Volume II (Instructional Design Theories & Models) 1st edition.* Lawrence Erlbaum Associates.
- MZOS (2016) Nacionalni kurikulum prirodoslovnog područja – prijedlog.
Preuzeto, 22.2.2018. s http://mzos.hr/sites/default/files/migrated/prijedlog-nacionalni-dokument-_prirodoslovnoga-podrucja-kurikuluma.pdf
- Saskatchewan Education (1991), *Instructional Approaches: A Framework for Professional Practice.* Saskatchewan Department of Education, Regina.
Preuzeto, 20.2.2018. s <http://www.publications.gov.sk.ca/details.cfm?p=10120>

Promena je u perspektivi: Dečja perspektiva u kolaborativnoj evaluaciji programa

Dragana Purešević

Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet, Srbija, puresevicd@gmail.com

Sažetak

Za razliku od evaluacije koja je usmerena na proveru ostvarenosti krajnjih ishoda programa, kolaborativna evaluacija ima za cilj unapređenje kvaliteta života u jednoj zajednici, kroz procesno i sistemno praćenje, prikupljanje i sintetizovanje podataka koje podrazumeva umrežavanje više različitih perspektiva učesnika programa (Krnjaja, Pavlović Breneselović, 2017). Termin kolaboracija u ovom kontekstu podrazumeva da svi uključeni u ovaj proces dele odgovornost i donose odluke (O'Sullivan and D'Agostino, 2002) spram svojih kompetencija koje su podržane na temeljima interpersonalnog i organizacionog poverenja (Burke, 1998; King, 1998). Kolaboracija nas pomera od sopstvenih pogleda, osnažuje refleksiju koja ide „izvan nas“ i uključuje kolektivnu refleksiju o izazovu koji je pred nama u želji da čujemo druge perspektive. Takva kolaborativna refleksija vodi umrežavanju i susretu različitih perspektiva, testiranju pitanja, alternativnim istraživanjima i pristupima koji mogu voditi otvaranju novih promišljanja. Pored perspektive vaspitača, porodice, lokalne zajednice i drugih uključenih, učešćem dece u kolaborativnoj evaluaciji programa, program postaje osnaženiji za perspektivu, ideje i predloge koji proizilaze iz te perspektive. Ovakav pristup evaluaciji vidi se *kao* proces učenja u kom deca proširuju razumevanje svog učenja, ali i kao osnova *za* učenje u kom vaspitač planira sledeće korake u procesu dečjeg učenja kroz podršku njihovog učešća (Krnjaja, Pavlović Breneselović, 2017). Na ovaj način promena se dešava ne samo na nivou dečjeg učešća, već i na nivou programa, ali i zajednice čiji smo deo.

Glavna istraživačka pitanja u radu su: Šta je dečja perspektiva o predškolskom programu koji se evaluira? Šta su prepreke i potencijali učešća dece u kolaborativnoj evaluaciji programa? Koje su moguće smernice za učešće dece u kolaborativnoj evaluaciji programa? Kako bismo čuli dečju perspektivu o programu konsultovali smo se sa njima putem mozaik pristupa (Clark, Moss, 2001). Konsultovanje sa decom zasnovano je na narativnom istraživanju kao kvalitativnom metodološkom postupku i strukturirano je oko sledećih tema: *šta najviše vole u vrtiću, kako deca vide aktivnosti i prostor, kako vide odnose, kako*

vide najlepší dan u vrtiću. Tehnike koje smo koristili su tura i mapiranja u prostoru, fotografije koje su pravila deca i fotografije iz dokumentacije programa, crtež dece i emotikoni, na osnovu kojih su vođeni razgovori i beleženi narativi. Umrežavanjem tema istraživanja i određenih tehnika konsultovanja mozaik pristup predstavlja operacionalizaciju procesa konsultovanja (Pavlović Breneselović, 2015). Podaci dobijeni različitim tehnikama konsultovanja su integrisani u jedinstven narativ, a zatim su kvalitativno obrađeni. Prvi korak u kvalitativnoj analizi sastojao se od procesa kategorizacije i kodiranja. Kodiranje je upotrebljeno za analiziranje podataka (Bryman, 2012) i kategorizaciju pojedinih dimenzija. Ovako analizirani podaci sintetizovani su u metanarative *o prostoru, aktivnostima i značajnim drugima u programu.*

Celokupni proces kolaborativne evaluacije rezultirao je prikazom metanarativa kroz koje se videlo šta za decu znači kvalitetan program, u kom pravcu ga treba razvijati, ali i koje su smernice za osnaživanje dečje perspektive kroz identifikovanje prepreka i potencijala učešća deteta u kolaborativnom evaluativnom procesu. Na ovaj način ne samo da odgovaramo na postavljena istraživačka pitanja nego i negujemo jednu sliku o detetu koje je kompetentno i moćno, koje je vredno po onome što jeste, koje ima pravo na aktivan život i participaciju kroz koju razvija svoje kapacitete i oblikuje svoj način učešća (Lansdown, 2005; Clark and Moss, 2001; Pavlović Breneselović, 2015). Sagledavanjem dečje perspektive kroz proces konsultovanja, gde je podržano i uvaženo autentično izražavanje deteta, u fokus se stavlja šta dete može, ume, kako razume i kako se oseća u programu. To implicira da se dete može jedino videti kao celovito biće u svojim jedinstvenim iskustvima koje gradi sa drugima i okruženjem, a ne kroz izdvojene aspekte razvoja.

Ključne riječi: dečja perspektiva; kolaborativna evaluacija; promena

Literatura:

- Bryman, A. (2012). *Social research methods*. New York: Oxford University Press Inc.
- Burke, B. (1998). Evaluation for a Change: Reflections on Participatory Methodology. *New Directions for Program Evaluation*, 80, 43–56.
- Clark, A., and Moss, P. (2001). *Listening to young children. The Mosaic approach*. London: National Children's Bureau.
- King J. A. (1998). Making Sense of Participatory Evaluation Practice. *New direction for evaluation*, 80, 57-67.
- Krnjaja, Ž., Pavlović Breneselović, D. (2017). *Projektni pristup učenju*. Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju.
- Lansdown, G. (2005). *Can you hear me? The right of young children to participate in decisions*

Doktorska konferencija za doktorande
poslijediplomskih doktorskih studija pedagogije i obrazovnih znanosti, DOKON 2018.,
Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci, 18. svibnja 2018.

affecting them: Working Papers in Early Childhood Development. The Hague: Bernard Van Leer Foundation.

O'Sullivan R.G, and D'Agostino, A. (2002). Promoting Evaluation through Collaboration Findings from Community-based Programs for Young Children and their Families. *Evaluation*, 8, 372–387.

Pavlović Breneselović, D. (2015). *Gde stanuje kvalitet – Istraživanjae sa decom prakse dečjeg vrtića. Knjiga 2.* Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju.

Kako smo izigrali igru u obrazovanju

Nevena Mitranić

Univerzitet u Beogradu, Filozofski fakultet, Srbija, nevena.mitranic@gmail.com

Sažetak

Ovaj rad usmeren je na razumevanje i mogućnosti razrešenja paradoksalnog položaja igre u savremenoj obrazovnoj teoriji i praksi. S jedne strane, igra je neizostavna tema u aktuelnim diskusijama o vaspitanju i obrazovanju, naročito na predškolskom uzrastu – međunarodni politički dokumenti koji oblikuju težnje savremene vaspitno-obrazovne prakse, poput Konvencije o pravima deteta (UN General Assembly, 1989), a sa naročitim fokusom na Opšti komentar br. 17 (UN Committee on the Rights of the Child, 2013), i Evropskog okvira kvaliteta za ranu brigu i obrazovanje (European Commission, 2014), podvlače podršku ostvarivanju igre kao nezaobilaznu u podržavanju dobrobiti i razvoja deteta; primetan je porast istraživanja igre u različitim društvenim i prirodnim naukama, kao i trend proučavanja igre u okviru različitih studijskih programa iz oblasti ranog razvoja, psihologije, fizičkog obrazovanja, ali i širih oblasti kulture i umetnosti; u okviru kurikuluma širom sveta igra se postavlja kao jedan od temelja efikasne i kvalitetne obrazovne prakse te i sami zaposleni u vaspitno-obrazovnoj praksi akcentuju važnost igre toliko da reč „igra“ koriste skoro kao sinonim za rani razvoj (Pramling-Samuelson and Flee, 2009). S druge strane, u naučnim radovima i popularnim medijima sve je izraženiji apel da, uprkos svemu prethodno rečenom, u svakodnevnicima obrazovanja igra ostaje osiromašena, omalovažena, stavljena pod kontrolu i ugrožena (Gray, 2011; UN Committee on the Rights of the Child, 2013; Baumer, 2013). S obzirom na nepostojanje univerzalno prihvaćene definicije igre, a polazeći od argumenta da su upravo perspektive u kojima igru priznajemo i podržavamo povezane sa njenom degradacijom u obrazovnom kontekstu, ovaj rad postavlja pitanje kako razumemo igru, u čemu vidimo njen značaj za obrazovanje i kojim postupcima je u kontekstu obrazovanja podržavamo. Uvidom u postojeća istraživanja igre u obrazovnom kontekstu identifikuju se ključne postavke koje dominiraju aktuelnim retorikama igre i njihove implikacije po obrazovnu praksu te se kritički sagledava kakvu igru i kakvu vrstu podrške igri aktuelne retorike produkuju. Težeći da prevaziđemo nedostatke aktuelnih retorika, dalje se u ovom radu pozivamo na alternativna filozofska i antropološka sagledavanja igre, koja u diskursu koji dominira pedagogijom ostaju zapostavljena, nastojeći da iz njihove perspektive otvorimo ne samo

drugačije mogućnosti za podršku igri u obrazovanju, već i drugačije mogućnosti za razumevanje učenja i obrazovanja uopšte. Time se u ovom radu podvlače perspektive i potencijali sagledavanja igre kao kapaciteta fleksibilnosti u dejstvu (Marjanović, 1979), učenja kao kontinuirane transformacije znanja i realnosti (Lenz-Taguchi, 2010; Ceder, 2016) te obrazovanja kao relacionog iskustva avanture kojom zajednički postajemo sa svetom (Scarfe, 2009).

Ključne riječi: igra, obrazovanje, učenje, fleksibilnost, transformacija

Literatura:

- Baumer, S. (2013). Play Pedagogy and Playworlds. In R.E. Tremblay , M. Boivin & R. de V. Peters (Eds.) *Encyclopedia on Early Childhood Development*. Montreal, Quebec: Centre of Excellence for Early Childhood Development.
- Ceder, S. (2016). *Cutting Through Water: Towards a Posthuman Theory of Educational Relationality*. Lund University.
- European Commission (2014). *Proposal for key principles of a Quality Framework for Early Childhood Education and Care: Report of the Working Group on Early Childhood Education and Care under the auspices of the European Commission*. Retrieved February 2018. from: http://ec.europa.eu/assets/eac/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf
- Gray, P. (2011). The Decline of Play and the Rise of Psychopathology in Children and Adolescents, *American Journal of Play*, Vol. 3, No. 4, 443-463.
- Lenz-Taguchi, H. (2010). *Going Beyond the Theory/Practice Divide in Early Childhood Education: Introducing an intra-active pedagogy*. London: Routledge.
- Marjanović, A. (1979). Stvaralaštvo, igra i vaspitanje predškolskog deteta. *Predškolsko dete* 1-2.
- Scarfe, A. (2009). *The Adventure of Education: Process Philosophers on Learning, Teaching and Research*. Amsterdam: Rodopi B.V..
- UN Committee on the Rights of the Child (2013). *General comment No. 17 (2013) on the right of the child to rest, leisure, play, recreational activities, cultural life and the arts (art. 31)*. Retrieved February 2018. from: <http://www.refworld.org/category,REFERENCE,,GENERAL,,51ef9bcc4,0.html>
- UN General Assembly (1989): *Convention on the Rights of the Child*. Retrieved February 2018. from : <http://www.refworld.org/docid/3ae6b38f0.html>
- Pramling-Samuelsson, I. And Flerer, M. (2009). *Play and Learning in Early Childhood Settings*. Berlin: Springer.

Tradicijske igre i plesovi kao stimulacija cjelokupnog razvoja predškolskog djeteta²

Natalija Gobin

Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet u Rijeci, Hrvatska, nata.gobin@gmail.com

Sažetak

Ljudski život gotovo je nemoguće zamisliti bez glazbe. Ona je sastavni dio čovjekovog svakodnevnog života i kulture, a najčešći je kontakt ljudi s glazbom slušanje glazbe. Razvojem neuroznanosti i proširivanjem spoznaja o mozgu, sve se više smatra da je rana stimulacija i poticajno okruženje od velike važnosti za razvoj djeteta te da dijete već u prenatalnom periodu čuje zvukove koji dopiru iz okoline.

Folklor pruža mnoge elemente koji pridonose cjelokupnom razvoju djeteta. Dječje kolo temeljni je oblik rada u dječjim tradicijskim plesovima u kojem se izvode pokreti u krugu, koraci, poskoci, trokoraci, skakanje na jednoj nozi, vrtnja i okretanje te je kao takvo idealno za razvoj motorike i ravnoteže kod djece. Autorica Miočić-Stošić (2012) ističe da kognitivne sposobnosti, kao što su čitanje i pisanje, ovise upravo o uspostavi ravnoteže. Zbog toga folklor možemo svrstati u pomoćno sredstvo odgojno-obrazovnog rada.

U Hrvatskoj nije provedeno mnogo istraživanja o dječjem folkloru, ali jedno od zanimljivijih je ono autorice Rajković (1978), kojim je obuhvatila svoju kćer, njene vrtičke i školske dane, te je došla do zaključka da se folklor uči i prenosi na nepredvidive načine. Između ostaloga, Rajković u svom istraživanju ističe da je folklorna glazba vrlo učinkovita u glazbenom odgoju predškolske i školske djece, a to potvrđuju i rezultati istraživanja koja su provedena radi utvrđivanja u kojoj mjeri dječje tradicijske igre i plesovi utječu na razvoj djeteta.

U radu je prikazano kvalitativno istraživanje koje je provedeno u dječjem vrtiću „Šibenska maslina“ i u etnoigraonici „Balarin“ u Šibeniku. Tijekom nekoliko mjeseci djeca su plesala tradicijske igre i plesove, učila razne pjesmice i stare igre.

Cilj ovoga rada bio je istražiti u kojoj mjeri dječje tradicijske igre i plesovi potiču dječje kreativno i ritmičko kretanje, stvaraju li kod djeteta radost i zadovoljstvo, odnosno, mogu

² Mentorica na ovome radu bila je doc.dr.sc. Mirna Marić.

li i u kojoj mjeri tradicijske dječje igre i plesovi stimulirati cjelokupan razvoj djeteta.

Svrha je bila ispitati doprinos tradicijskih igara i plesova međusobnoj suradnji i raspoloženju kod djece, formiranju pozitivnih osobina, razvoju i usklađivanju motorike te važnost primjene takvog oblika rada u odgojno-obrazovnim ustanovama.

Istraživanje se provodilo opažanjem, dokumentiranjem i snimanjem aktivnosti, metodom intervjua i ljestvicom procjene, a u istraživanju je sudjelovalo 29-ero djece u dobi od 4 do 6 godina, s tim da je devetero djece pohađalo *ethno*-igraonicu „Balarin“ u kojoj su dva puta tjedno vježbali tradicionalne folklorne plesove.

Dobiveni rezultati pokazali su da se zbog broja sudionika, navedeno istraživanje ne može generalizirati na širu populaciju, ali postoje relevantni pokazatelji koji upućuju na to da tradicijske glazbene igre i plesovi pokreću kreativno ritmičko kretanje kod djece, potiču lakšu socijalizaciju djece, razvijaju vještine pokreta te osjećaj za ritmičko kretanje.

Ključne riječi: tradicionalna narodna glazba, dječje igre i plesovi

Literatura:

- Diamond, M., Hopson, J. (2006). Čarobno drveće uma. Ostvarenje d. o. o.
Rajković, Z.(1978). Današnji dječji folklor-istraživanje u Zagrebu. Narodna umjetnost : hrvatski časopis za etnologiju i folkloristiku, Vol.15 No.1 Rujan 1978. Preuzeto s <http://hrcak.srce.hr/40893>, 5.7.2016.
Campbell, D. (2005). Mozart Efekt. Dvostruka duga d. o. o. Čakovec.
Miočić-Stošić, A. Rana stimulacija mozga i kognitivne sposobnosti djece predškolske dobi. Dijete, vrtić, obitelj : Časopis za odgoj i naobrazbu predškolske djece namijenjen stručnjacima i roditeljima, Vol.18 No.70 Prosinac 2012. Preuzeto s <http://hrcak.srce.hr/123770>, 4.7.2016.
25

ZAKLJUČNA RIJEČ

DOKON ide dalje velikim koracima!

Sedamnaest sudionika DOKON-a 2018., čak 7 sudionika više nego na konferenciji 2017. godine, i ove su godine dočekali DOKON sa svojim *dobrim vibracijama*, i na taj način dodatno potaknuli organizaciju petog, jubilarnog, DOKON-a 2019.

DOKON 2018. razlikovao se od prethodnih konferencija po organizaciji prezentacija radova: izlaganja su bila organizirana u paralelnim blokovima s po 2 izlagača u svakom bloku, između kojih je organizirana stanka koja je omogućila premještanje publike između blokova, ovisno o preferencijama. Ovakav je rad zahtijevao discipliniranost izlagača i publike, ali se pokazao uspješnim kompromisom. Osim toga, sudionici su pohvalili i okrugli stol koji im je otvorio brojne mogućnosti za poboljšanje doktorskih studija. Pozitivno je iskustvo povezivanje s drugim kolegama i njihovi konstruktivni savjeti.

Kao i prethodnih godina, i ove su godine sudionici istaknuli dobru organizaciju, pristupačnost i susretljivost organizatora, ugodno ozračje i radnu atmosferu, mogućnost stjecanja novih poznanstava i kontakata, razmjenu iskustava te nove spoznaje i ideje.

I ove smo godine ostvarili suradnju s časopisom *Napredak* i omogućili objavljivanje radova s konferencije, na čemu smo glavnoj i odgovornoj urednici časopisa prof. dr. sc. Dubravki Miljković posebno zahvalni.

Ipak, čini se da je posebnost DOKON-a 2018., koja je očigledna iz rezultata evaluacija sudionika, ali i iz neformalnih razgovora i povezivanja doktoranada tijekom konferencije, osobito poticajna kolegijalna atmosfera i želja da se veze i suradnja među doktorandima s različitih institucija dodatno učvrste. Za ovo su zasigurno prvenstveno zaslužni naši doktorandi, članovi Organizacijskog odbora, koji su svojim posebnim zalaganjem u organizaciji DOKON-a dali osobit doprinos. Njihove ideje i iskustva bit će posebno važni u pripremi DOKON-a 2019.

Zahvalni smo Upravi Filozofskog fakulteta na podršci u organizaciji DOKON-a, pri čemu ponovo ističemo da su ovakva okupljanja dio Strategije razvoja znanstvenoistraživačkoga rada Filozofskog fakulteta u Rijeci 2016. – 2020. Smatramo važnim potaknuti i doktorande drugih doktorskih studija koji se izvode na Filozofskom fakultetu u Rijeci na uključivanje u DOKON, kao i studente diplomskih studija na prisustvovanje u publici.

Prošle smo godine istaknuli da uspješnost DOKON-a prvenstveno ovisi o odazivu doktoranada, kvaliteti njihovih radova i kvaliteti rasprave. Smatramo da je DOKON 2018. prema tim kriterijima bio vrlo uspješan te se nadamo i očekujemo da će se taj trend nastaviti i u budućnosti.

Doktorska konferencija za doktorande
poslijediplomskih doktorskih studija pedagogije i obrazovnih znanosti, DOKON 2018.,
Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci, 18. svibnja 2018.

Doktorska konferencija za doktorande
poslijediplomskih doktorskih studija pedagogije i obrazovnih znanosti, DOKON 2018.,
Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci, 18. svibnja 2018.

*Doktorska konferencija za doktorande
poslijediplomskih doktorskih studija pedagogije i obrazovnih znanosti, DOKON 2018.,
Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci, 18. svibnja 2018.*

*Doktorska konferencija za doktorande
poslijediplomskih doktorskih studija pedagogije i obrazovnih znanosti, DOKON 2018.,
Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci, 18. svibnja 2018.*

